

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2026. gada 25. maijā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Dzintra Balta, senatori Sanita Osipova un Normunds Salenieks

izskatīja rakstveida procesā /Persona B/ kasācijas sūdzībupar Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 7. jūnija spriedumu MSIA /Nosaukums A/prasībā pret /Persona B/ un /Persona C/ par zaudējumu atlīdzības piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] /Persona B/ no 2013. gada 30. maija līdz 2016. gada 17. jūlijam bija SIA /Nosaukums A/(turpmāk – prasītāja, arī parādniece) vienīgais dalībnieks un valdes loceklis.

No 2016. gada 18. jūlija /Persona B/ piederēja sešas un /Persona C/– četrpadsmit SIA /Nosaukums A/ kapitāldaļas, kā arī/Persona C/kļuva par SIA /Nosaukums A/ valdes priekšsēdētāju ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi, bet/Persona B/ par valdes locekli ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi.

Ar 2019. gada 25. februāra lēmumu, kas komercreģistrā ierakstīts 2019. gada 27. februārī, /Persona B/atsaukts no SIA /Nosaukums A/ valdes locekļa amata.

Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa ar 2020. gada 25. marta spriedumu pasludināja SIA /Nosaukums A/ maksātnespējas procesu un par maksātnespējas administratoru iecēlaAlekseju Panasinu.

Par parādnieces pārstāvi ar administratora 2020. gada 26. marta lēmumu noteikts /Persona C/, bet ar 2020. gada 27. aprīļa lēmumu – /Persona B/.

[2] MSIA /Nosaukums A/ cēla tiesā prasību pret/Persona C/ un /Persona B/ par zaudējumu atlīdzības piedziņu, kurā lūgts: 1) piedzīt no /Persona C/ un /Persona B/ solidāri zaudējumu atlīdzību atzīto kreditoru pamatprasījumu 58 909,23euroapmērā; 2) piedzīt no /Persona B/ zaudējumu atlīdzību 27 763,27euro.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[2.1] MSIA /Nosaukums A/ pārstāvji nav nodevuši administratoram dokumentus, un to atrašanās vieta nav zināma.

/Persona C/ ir nodevis tikai daļu dokumentu, proti, par 2018. - 2019. gadu, un norādījis, ka citi dokumenti atrodas pie /Persona B/, kurš pēc atsaukšanas no valdes locekļa amata nav tos atdevis.

Savukārt /Persona B/ norādījis, ka viņa rīcībā dokumentu nav, jo tie 2018. gada sākumā nodoti SIA „Balance”, kas sniedza grāmatvedības pakalpojumus; aktualitāti zaudējušie arhīva dokumenti novietoti ilgtermiņa glabāšanai MSIA /Nosaukums A/ nomātajās telpās.

Atbilstoši SIA „Balance” sniegtajai informācijai tās rīcībā bijuši dokumenti tikai par 2018. gadu, kad tā veda MSIA /Nosaukums A/ grāmatvedību, un tie ar 2019. gada 22. aprīļa aktu nodoti /Persona C/.

[2.2] Ir pierādīti zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumi. Tā kā /Persona C/ un /Persona B/ nav nodrošinājuši visu MSIA /Nosaukums A/ saimnieciskos darījumus apliecināšanu dokumentu saglabāšanu un nodošanu, administrators nevar gūt pilnīgu priekšstatu par MSIA /Nosaukums A/ darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, tiek kavēta maksātnespējas procesa mērķa – veicināt parādnieka saistību izpildi – sasniegšana.

Parādniekam nodarīto zaudējumu apmēru veido maksātnespējas procesā atzītie kreditoru galvenie prasījumi 58 909,23 *euro*, kas piespriežami no atbildētājiem solidāri, jo tos nav iespējams segt maksātnespējas procesa ietvaros.

[2.3] Atsevišķi no /Persona B/ par labu prasītājam piedzenama zaudējumu atlīdzība 27 763,27 *euro*. Viņš 2018. gada laikā no sabiedrības norēķinu konta, izmantojot tam piesaistīto maksājumu karti, izņēma skaidru naudu un veica dažādus maksājumus. Lai arī maksājumi uzņēmuma grāmatvedībā bija atzīti par pamatotiem, /Persona C/ 2019. gadā (pēc /Persona B/ atsaukšanas no valdeslocekļa amata) pārbaudīja veiktos maksājumus, un MSIA /Nosaukums A/ vārdā izdeva vairākus rīkojumus, ar kuriem atzīts, ka /Persona B/ rīcība ar naudas līdzekļiem kopā 27 763,27 *euro* ir pretēja sabiedrības interesēm.

[3] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2022. gada 21. decembra spriedumu prasība apmierināta daļēji – no /Persona B/ prasītājas labā piedzīta zaudējumu atlīdzība 27 763,27 *euro*, bet noraidīta prasība daļā par zaudējumu atlīdzības 58 909,23 *euro* solidāru piedziņu no /Persona C/ un /Persona B/.

[4] Izskatījusi lietu sakarā ar MSIA /Nosaukums A/ un /Persona B/ apelācijas sūdzībām, Rīgas apgabaltiesa ar 2024. gada 7. jūnija spriedumu apmierināja prasību daļā par zaudējumu atlīdzības 60 702,60 *euro* (atbilstoši pieteikumam par prasības summas palielināšanu) solidāru piedziņu no /Persona B/ un /Persona C/, bet noraidīja daļā par zaudējumu atlīdzības 27 763,27 *euro* piedziņu no /Persona B/.

[5] Atbildētājs /Persona C/ iesniedza kasācijas sūdzību par minēto Rīgas apgabaltiesas spriedumu, pārsūdzot to pilnā apjomā.

Atbildētājs /Persona B/ iesniedza kasācijas sūdzību, pārsūdzot minēto spriedumu prasības apmierinātajā daļā.

Prasītāja MSIA /Nosaukums A/ iesniedza kasācijas pretsūdzību, pārsūdzot Rīgas apgabaltiesas spriedumu prasības noraidītajā daļā.

Ar Senāta 2025. gada 2. aprīļa rīcības sēdes lēmumu ierosināta kasācijas tiesvedība sakarā ar atbildētāja /Persona B/ kasācijas sūdzību, bet atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar atbildētāja /Persona C/ kasācijas sūdzību un prasītājas MSIA /Nosaukums A/ pretsūdzību.

[6] Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 7. jūnija spriedums kasācijas kārtībā pārbaudāmajā daļā – par zaudējumu atlīdzības 60 702,60 *euro* solidāru piedziņu no abiem atbildētājiem – pamatots ar šādiem argumentiem.

[6.1] Kreditoru prasījumu reģistrs uz 2024. gada 27. martu apstiprina, ka kreditoru galvenie prasījumi kopā ir 60 702,60 *euro*, un pierādījumi par parādnieka mantas neesību apstiprina, ka tos maksātnespējas procesā nav iespējams segt.

[6.2] MSIA /Nosaukums A/ administrators abiem atbildētājiem bija nosūtījis pieprasījumus nodot parādnieka mantu un dokumentus.

/Persona C/ iesniedzis parādnieces dokumentus par 2018. – 2019. gadu, par ko sastādīts akts. Viņš norādījis, ka pārējie dokumenti joprojām ir pie /Persona B/, kurš pēc atbrīvošanas no valdes locekļa amata tos nav atdevis.

/Persona B/ administratoram sniedzis atbildi, ka viņa rīcībā nav parādnieces dokumentu, jo tie 2018. gada sākumā atdoti SIA „Balance”, kas sniedza grāmatvedības un lietvedības pakalpojumus, savukārt arhīva dokumenti bija novietoti parādnieces nomātajās telpās /Adrese A/.

[6.3] Saskaņā ar 2017. gada 31. jūlija līgumu parādnieces grāmatvedību līdz 2017. gada 31. decembrim kārtoja SIA „Laila P”, kas sagatavoja arī 2017. gada pārskatus.

Sākot ar 2018. gada 1. janvāri parādnieces grāmatvedību kārtoja SIA „Balance”. SIA „Balance” administratoram sniegusi atbildi, ka tās rīcībā bijušos dokumentus par 2018. gadu, ir nodevusi /Persona C/.

[6.4] MSIA /Nosaukums A/ administratoram grāmatvedības dokumenti nodoti daļēji. Līdz ar to atbildētāji kā parādnieka pārstāvji nav izpildījuši ar likumu noteikto pienākumu.

Atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.¹ pantam valdes locekļa atbildības kritērijs dokumentu daļējas nodošanas gadījumā ir tas, vai, ja attiecīgie dokumenti būtu nodoti, tiktu uzlabots kreditoru stāvoklis vai tiktu pierādīta izdevumu vai zaudējumu pamatotība. Administratoram, ceļot šādu prasību, ir konkrēti jānorāda, kādas ziņas viņš vēlas iegūt, un kā šīs ziņas ietekmēs kreditora stāvokli. Tādējādi, lai izšķirtu strīdu, jānoskaidro, vai iesniegtie dokumenti neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[6.4.1] Administrators ir norādījis, ka grāmatvedības dokumenti nodoti daļēji par 2018. un 2019. gadu. Nav nodoti visi dokumenti ne tikai par laiku kopš uzņēmuma reģistrācijas 2013. gadā, bet arī par darījumiem, kas noslēgti 2017. gadā (par pēdējiem trīs gadiem pirms parādnieka maksātnespējas procesa pasludināšanas). Tāpēc administrators nevar gūt pilnīgu priekšstatu par attiecīgajiem darījumiem un mantas stāvokli.

[6.4.2] 2021. gada 14. maija papildu paskaidrojumos administrators konkretizējis, ka atbildētājs /Persona B/ nav nodevis dokumentus par darījumiem, kas 2017. – 2018. gadā noslēgti ar /MSIA Nosaukums A/ klientu, Zviedrijā reģistrēto komersantu VERTISEIT AB. Šo darījumu slēgšanai izmantota MSIA /Nosaukums A/ manta un citi resursi, bet darījumi formēti ar SIA /Nosaukums J/, kurā /Persona B/ ir vienīgais dalībnieks. No darījumiem SIA /Nosaukums J/ guvusi labumu 89 415,00 *euro* apmērā. Bez minētajiem dokumentiem nav iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par MSIA /Nosaukums A/ darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas un nav iespējams celt prasību par /Nosaukums J/ interesēs veikto darījumu atzīšanu par spēkā neesošiem ar mērķi atgūt naudas līdzekļus MSIA /Nosaukums A/ kreditoru prasījumu apmierināšanai.

Atbilstoši administratora norādītajam, 2017. – 2018. gadā notikušie darījumi ar VERTISEIT AB radīja zaudējumus vismaz 89 415,00 *euro* apmērā. Tostarp, piemēram, VERTISEIT AB 2018. gada 9. jūlijā pasūtīja konstrukciju piegādi no SIA /Nosaukums A/ par 8840 *euro*, bet pēc tam šo pasūtījumu /Persona B/ jau organizēja caur /Nosaukums J/, par ko liecina šis uzņēmuma izrakstītais avansa rēķins un gala rēķins.

[6.4.3] Administrators nav apstrīdējis /Persona B/ paskaidrojumos norādītos iebildumus par to, ka nav tikuši izvērtēti /Persona C/ virsvadībā veiktie parādnieka darījumi ar viņa kontrolēto SIA /Nosaukums L/, kas ir prasītājas lielākais kreditors.

[6.4.4] Līdz ar to ne vien administrators norādījis, kādi tieši dokumenti viņam netika nodoti, bet ir pamats uzskatīt, ka dokumentu klāsts ir pat plašāks par administratora norādīto, kā arī dokumenti attiecas uz abiem atbildētājiem kā parādnieka pārstāvjiem.

[6.5] Kapitālsabiedrības valdes locekļi ir solidāri atbildīgi par sabiedrības pārvaldību neatkarīgi no tā, kā viņu starpā sadalīti pienākumi. Pat, ja valdes loceklis vadības funkcijas nav īstenojis, viņam ir visi likumā noteiktie

pienākumi, tostarp pienākums atbildēt par sabiedrībai vai trešajām personām nodarītajiem zaudējumiem.

Laikā no 2016. gada 18. jūlija līdz 2019. gada 27. februārim abi atbildētāji bija SIA /Nosaukums A/ valdes locekļi ar tiesībām to pārstāvēt atsevišķi.

Tā kā ir konstatējamas pretrunas lietas dalībnieku paskaidrojumos un lietā esošajos pierādījumos par parādnieka dokumentu atrašanos pie viena vai otrā valdes locekļa un to nodošanu administratoram, izšķiroša nozīme ir apstāklim, ka strīdus periodā 2017. – 2018. gadā abi atbildētāji bija valdes locekļi ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi. Valdes locekļa krietna saimnieka rūpības pienākumā ietilpst arī norēķina došana par savu darbību un lietu nodošana, mainoties valdei. Ja dažādos periodos darbojošos valdes locekļu rīcības rezultātā ir radīta situācija, kurā nav iespējams konstatēt zaudējumu nodarīšanas brīdi, tad šādi zaudējumi atbilstoši Civillikuma 1674. pantam ir uzskatāmi par nedalītiem un par tiem solidāri atbild visi tie valdes locekļi, kuru rīcības rezultātā šāda situācija radusies.

Līdz ar to prasība par zaudējumu atlīdzības 60 702,60 eurosolidāru piedziņu no /Persona B/ un /Persona C/ ir apmierināma.

[7] /Persona B/kasācijas sūdzībā, sakarā ar kuru ierosināta kasācijas tiesvedība, pausts viedoklis, ka tiesa, apmierinot MSIA /Nosaukums A/ prasību par zaudējumu atlīdzības 60 702euro solidāru piedziņu, nav ievērojusi Civilprocesa likuma 97. panta noteikumus, ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 193. panta piekto daļu, nepareizi piemērojusi Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmās daļas un otrās daļas noteikumus, un nepamatoti nav piemērojusi Maksātnespējas likuma 60. panta trešās daļas un 72.¹ panta ceturtās daļas noteikumus.

Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1] MSIA /Nosaukums A/ maksātnespējas process pasludināts 2020. gada 26. martā, bet/Persona B/ bija tās valdes loceklis tikai līdz atsaukšanai 2019. gada 25. februārī.

Administrators nav iesniedzis tiesā informāciju un tiesa attiecīgi nav sniegusi vērtējumu tam, kāds ir bijis MSIA /Nosaukums A/ finanšu stāvoklis brīdī, kad/Persona B/ tika atsaukts no valdes locekļa amata, un kādas ir šī stāvokļa izmaiņas laikā līdz maksātnespējas procesa pasludināšanai.

Lietas izskatīšanas gaitā noskaidrots, ka no 2019. gada sākuma MSIA /Nosaukums A/ nav bijis grāmatvedis un dokumenti nav pienācīgi kārtoti. Tātad finanšu stāvoklis būtiski pasliktinājās tieši laikā, kad/Persona C/ bija vienīgais valdes loceklis, kā arī vairākumdalībnieks.

[7.2] Tiesa nepamatoti piemēroja Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmajā un otrajā daļā noteikto prezumpciju, kā arī kļūdaini nepiemēroja Maksātnespējas likuma 72.¹panta ceturto daļu, jo atbildētājs /Persona B/pēdējos 13 mēnešus pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas nebija MSIA /Nosaukums A/ valdes loceklis un nav atbildīgs par tās finanšu stāvokļa pasliktināšanos.

Ja /Persona C/būtu laicīgi iesniedzis maksātnespējas pieteikumu, nesegto kreditoru prasījumu kopējais apmērs būtu mazāks. Tiesa arī neņēma vērā, piemēram, ka: 1) 2019. gada 1. aprīlī MSIA /Nosaukums A/ atmaksāja ar atbildētāju/Persona C/ saistītajai kapitālsabiedrībai SIA /Nosaukums L/ aizdevumu; 2) 2020. gada 14. martā pārskaitīja SIA /Nosaukums L/aizdevumu; 3) MSIA /Nosaukums A/ iegādājās preces, piemēram, displejus nevis no to ražotāja vai vairumtirgotāja, bet gan noSIA /Nosaukums L/ kā starpnieka.

[7.3] Tiesa nepamatoti atzina, ka 2017. – 2018. gada darījumi ar VERTISEIT ABradījuši MSIA /Nosaukums A/ zaudējumus, kuru apmērs varētu būt vismaz 89 415,00euro. Turklāt sākotnējā prasības pieteikumā apgalvojumi par šiem zaudējumiem nebija ietverti, bet administrators tos vēlāk pārņēma no /Persona C/ paskaidrojumiem, pat neiedziļinoties darījumu būtībā un neizvērtējot sniegtās informācijas patiesumu.

Apgalvojumam, ka starp MSIA /Nosaukums A/ unSIA/Nosaukums J/būtu noslēgti tādi darījumi, kuru rezultātā MSIA /Nosaukums A/nodarīti zaudējumi, nav iesniegti pierādījumi. Proti, administratora viedoklis nav pamatots ar viņa rīcībā esošo MSIA /Nosaukums A/ grāmatvedības datu profesionālu izvērtējumu. Tāpat ir pievienoti/Persona C/iesniegtie dokumenti bez to analīzes, jo šie dokumenti nav saistāmi ar MSIA /Nosaukums A/ saimniecisko darbību.

No lietai pievienotajiem pierādījumiem izriet, ka sadarbība ar VERTISEIT AB ir bijusi gan SIA /Nosaukums L/, gan MSIA /Nosaukums A/, gan SIA /Nosaukums J/ tāpat no tiem izriet, ka /Persona C/ rīcībā ir bijuši dokumenti par visiem darījumiem starp SIA/Nosaukums L/ un VERTISEIT AB, starp MSIA /Nosaukums A/ un VERTISEIT AB un starp SIA /Nosaukums J/ un VERTISEIT AB.

Sarakste starp VERTISEIT AB, no vienas puses, un atbildētājiem /Persona C/ un /Persona B/, no otras puses, notikusi caur/E-Pasts A/ un /E-Pasts B/, kā arī vēstuļu nosaukumos un tekstā norādīts SIA /Nosaukums L/, nevis SIA /Nosaukums A/ nosaukums.

Faktu, ka starp SIA /Nosaukums A/ un /Nosaukums J/ netika veikti saimnieciski darījumi, līdz ar to nepastāvēja arī darījumu dokumenti, apliecina arī bijušo grāmatvežu sniegtās liecības. Viņas liecināja, ka SIA /Nosaukums A/ veica saistīto pušu darījumus vienīgi ar /Persona C/ piederošo SIA /Nosaukums L/. Līdz ar to tiesas secinājumi nav pamatoti ar pierādījumiem.

Nav pamatoti pārmetumi, ka /Persona B/ nav nodevis starp SIA /Nosaukums J/ un VERTISEIT AB noslēgto darījumu dokumentāciju, jo šie dokumenti neattiecas uz MSIA /Nosaukums A/. Visa informācija par tiem ir /Persona C/ rīcībā, un tā ir iesniegta gan tiesai, gan administratoram.

[7.4] Nav izprotama administratora bezdarbība trūkstošās informācijas iegūšanā.

Sniedzot liecības, bijusī prasītājas grāmatvedepaskaidroja, ka viņas rīcībā ir grāmatvedības dokumentu elektroniskie faili.

Daļu grāmatvedes rīcībā esošo dokumentu /Persona B/ ieguva un iesniedza tiesā, un tie sākotnēji tika pieņemti, bet vēlāk ar lēmumu izslēgti no lietas materiāliem. Tie bija par 2017.gadā MSIA /Nosaukums A/ veiktajiem darījumiem.

Administratora apgalvojums par neiespējamību izvērtēt MSIA /Nosaukums A/ nodarīto zaudējumu apmēru dokumentu trūkuma dēļ ir nepatiess, jo administratora rīcībā citstarp ir MSIA /Nosaukums A/ grāmatvedības reģistri, 2017. gada pārskats, konta izraksti, pievienotās vērtības nodokļa deklarācijas un darījumus apliecināši dokumenti. Šādos apstākļos, apgalvojums, ka MSIA /Nosaukums A/ ir veikusi pasūtījumu izpildi, bet nav saņēmusi par to samaksu, ir vērtējams kritiski. Ja norādītie apstākļi atbilstu faktiskajai situācijai, administratora rīcībā vajadzētu būt precīzai informācijai par to, attiecīgo preču izmaksām, kas pamato MSIA /Nosaukums A/ nodarīto zaudējumu apmēru.

Motīvu daļa

[8] Pārbaudījis spriedumu attiecībā uz personu, kura to pārsūdzējusi, un argumentiem, kas minēti kasācijas sūdzībā, kā to noteic Civilprocesa likuma 473. panta pirmā daļa, Senāts atzīst, ka pārsūdzētais spriedums ir atceļams prasības apmierinātajā daļā un lieta šajā daļā nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[9] Atbilstoši Civilprocesa likuma 192. pantam tiesa taisa spriedumu par celtās prasības priekšmetu un pamatu.

No celtās prasības priekšmeta un pamata ir atkarīgi pierādīšanas priekšmetā iekļaujамie fakti.

Senāta judikatūrā konsekventi uzsvērts, ka tiesas pienākums, izšķirot ikvienu civiltiesisku strīdu, ir vispusīgi izvērtēt, vai pušu norādītie apstākļi, kuri ietilpst pierādīšanas priekšmetā, ir guvuši apstiprinājumu, un kādas tiesiskās sekas lietā piemērojamās materiālo tiesību normas sastāvs saista ar civillietas izskatīšanas gaitā noskaidrotajiem lietas apstākļiem (sk. *Senāta 2025. gada 23. septembra sprieduma lietā Nr. SKC-53/2025, [ECLI:LV:AT:2025:0923.C75016122.13.S](#), 10.3. punktu un tajā minēto judikatūru*).

Lai šo pienākumu izpildītu, tiesas spriedumam jāatbilst Civilprocesa likuma 193. panta piektās daļas priekšrakstiem.

[10] Lietā izskatāmās MSIA /Nosaukums A/prasības priekšmets ir zaudējumu atlīdzības solidāra piedziņa no valdes locekļiem un pamats – tas, ka abi atbildētāji, kuri ir valdes locekļi, nav nodevuši daļu maksātnespējīgās sabiedrības, t.i., MSIA /Nosaukums A/, grāmatvedības dokumentu, bet nodotie dokumenti ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieces darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas.

[10.1] Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 27. panta pirmās daļas 1. punktu administratoram ir tiesības pieprasīt un saņemt no parādnieka pārstāvjiem juridiskās personas maksātnespējas procesā nepieciešamo informāciju. Atbilstoši šā likuma 70. panta otrajai daļai parādnieka pārstāvis ar pieņemšanas un nodošanas aktu nodod administratoram visu parādnieka mantu, organizatoriskos, personāla un grāmatvedības dokumentus, rīkojumus, izziņas, pārskatus un saraksti [..]. Parādnieka pārstāvja pienākums ir sagatavot nododamās parādnieka mantas un dokumentu sarakstu. Parādnieka pārstāvis dokumentus administratoram nodod, sakārtojot tos atbilstoši lietvedības noteikumiem.

Parādnieka pārstāvju atbildība par Maksātnespējas likuma 70. panta otrajā daļā noteiktā grāmatvedības dokumentu nodošanas pienākuma neizpildīšanu vai nepienācīgu izpildīšanu paredzēta Maksātnespējas likuma 72.¹ pantā, kura pirmā daļa noteic, ka parādnieka – kapitālsabiedrības valdes locekļi solidāri atbild par zaudējumiem parādniekam, ja maksātnespējas procesa administratoram netiek nodoti parādnieka grāmatvedības dokumenti, vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Vienlaikus atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.¹ panta ceturtajai daļai tiesa var samazināt zaudējumu atlīdzības apmēru, par kādu ir atbildīgs valdes loceklis, ņemot vērā viņa ietekmi uz šā panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem.

[10.2] Ja par lietā piemērojamo tiesību normu interpretāciju ir judikatūra, tiesai tā jāņem vērā (*Civilprocesa likuma 5. panta sestā daļa*).

Senāta judikatūrā atzīts, ka parādnieka pārstāvju nodotajiem dokumentiem jābūt tādiem, lai administratoram saskaņā ar Grāmatvedības likuma 6. panta otro daļu (atbilst likuma „Par grāmatvedību” 2. panta pirmās daļas trešajam teikumam, kas zaudēja spēku ar 2022. gada 1. janvāri) būtu iespējams gūt priekšstatu par uzņēmuma saimniecisko darbību, tostarp spēt izdarīt secinājumus par sabiedrības finanšu plūsmu, tās rīcībā bijušiem un esošiem aktīviem. Šāda priekšstata gūšanai ir jāpievēršas sabiedrības iekšējo grāmatvedības organizācijas dokumentu, līgumu, kā arī citu iekšējo un ārējo attaisnojuma dokumentu izvērtējumam, lai pārliecinātos par grāmatojumu atbilstību faktiskai situācijai (sk. *Senāta 2022. gada 12. maija sprieduma Nr. SKC-496/2022, ECLI:LV:AT:2022:0512.C73317321.11.S, 5. punktu*).

Senāts, iztulkojot Maksātnespējas likuma 72.¹ pantu, norādījis, ka atbilstoši maksātnespējas procesa mērķim un principiem, kas nostiprināti Maksātnespējas likuma 1. un 6. pantā, valdes locekļa atbildības kritērijs dokumentu daļējas nodošanas gadījumā ir tas, vai gadījumā, ja attiecīgie dokumenti būtu nodoti, tiktu uzlabots kreditoru stāvoklis (piemēram, administratoram būtu dota iespēja atgūt mantu) vai tiktu pierādīta izdevumu vai zaudējumu pamatotība. Līdz ar to administratoram, ceļot šādu prasību, ir konkrēti jānorāda, kādas ziņas viņš vēlas iegūt un kā šīs ziņas ietekmēs kreditoru stāvokli. Savukārt tas, ka administrators atzinis daļēju grāmatvedības dokumentu nodošanu, nekonkretizējot, kas ir saņemts, kas iztrūkst un kā tas ietekmēs kreditoru stāvokli, bet, prasībā kā zaudējumus norāda visu atzīto kreditoru prasījumu pamatparādu, neatbilst Maksātnespējas likuma 72.¹ panta jēgai. Minēto apliecina 72.¹ panta ceturta daļa, kur noteikts, ka tiesa var samazināt zaudējumu atlīdzības apmēru, par kādu ir atbildīgs valdes loceklis, ņemot vērā viņa ietekmi uz šā panta pirmajā daļā minētajiem apstākļiem (sk. *Senāta 2019. gada 12. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-154/2019, ECLI:LV:AT:2019:0612.C10092716.4.S, 6.1. punktu*).

Senāts arī uzsvēris, ka Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmā daļa prezumē zaudējumu esību tikai tad, ja parādnieka grāmatvedības dokumenti netiek nodoti vai tie ir tādā stāvoklī, kas neļauj gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Ja grāmatvedības dokumenti ir iesniegti, prasītājam ir jānorāda un tiesai jāvērtē, kāpēc iesniegtie dokumenti neļauj gūt priekšstatu par parādnieka darījumiem. Frāzes par kvalitatīvu grāmatvedības kārtības pienākumu un krietna un rūpīga saimnieka darbību, nevar aizstāt pamatojumu par konkrētām ziņām, dokumentiem un to ietekmi uz parādnieka mantas atgūšanu un kreditoru stāvokli (sk. *Senāta 2019. gada 12. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-154/2019, ECLI:LV:AT:2019:0612.C10092716.4.S, 6.2. punktu*).

Apkopojot minēto, administratoram, kurš maksātnespējīgās sabiedrības vārdā ceļ prasību par zaudējumu atlīdzības piedziņu pret valdes locekļiem uz Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pamata tādēļ, ka dokumenti ir tikai daļēji nodoti, tiesai jāiesniedz nodoto dokumentu analīze – ne tikai jānorāda, kas ir saņemts, bet argumentēti jāpamato, kāpēc viņa rīcībā esošie dokumenti neļauj gūt priekšstatu par uzņēmuma darījumiem, kā arī jānorāda, kādas ziņas iztrūkst un kā tās ietekmē kreditoru stāvokli.

[11] Lai arī pārbaudāmā sprieduma motīvos ir ietvertas atsevišķas Senāta judikatūrai atbilstošas atziņas (piemēram, ka administratoram, ceļot prasību, ir konkrēti jānorāda, kādas ziņas viņš vēlas iegūt, un kā šīs ziņas ietekmēs kreditoru stāvokli), tajos nav iekļauta Civilprocesa likuma 193. panta piektajā daļā noteiktajam atbilstoša argumentācija, kas pamatotu, ka lietā noskaidrotie apstākļi kvalificējami atbilstoši Maksātnespējas likuma 72.¹ pantam.

[11.1] Ievērojot, ka daļa MSIA /Nosaukums A/ grāmatvedības dokumentu administratoram tika nodota, bet daļa saņemta vēlāk, tostarp izprasot tos no grāmatvedības pakalpojumu sniedzējiem, pierādīšanas priekšmetā ietilpa fakts, ka ar grāmatvedības dokumentiem (kas saņemti Maksātnespējas likuma 70. panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā vai citādi kļuva pieejami administratoram), nav iespējams gūt priekšstatu par parādnieces MSIA /Nosaukums A/ darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas. Šo faktu atbilstoši Civilprocesa likuma 93. panta pirmās daļas otrajam teikumam ar Civilprocesa likumā noteiktajiem pierādīšanas līdzekļiem bija pienākums pierādīt prasītājam. Tāpat prasītājas pienākumā ietilpa norādīt, kādas ziņas tā vēlas iegūt un kā šīs ziņas ietekmēs kreditoru stāvokli, jo, ievērojot iepriekš šā sprieduma 10.2. punktā minētās Senāta atziņas, piemērot valdes locekļiem Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmajā daļā paredzēto atbildību panta otrajā daļā noteiktajā apmērā, ja nav konkretizēts, kas ir saņemts, kas iztrūkst un kā tas ietekmēs kreditoru stāvokli, jeb citiem vārdiem, ja vispārīgi norādīts, ka iztrūkst nekonkretizēti dokumenti, nesniedzot iesniegto dokumentu analīzi, ir pretēji Maksātnespējas likuma 72.¹ panta regulējuma mērķim.

Pārbaudāmā sprieduma argumentācijā nav atrodams pamatojums, kas apstiprinātu, ka administrators ir veicis tādu viņam pieejamo MSIA /Nosaukums A/ dokumentu izvērtējumu, kas atbilstoši Senāta judikatūrā norādītajai Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmās daļas interpretācijai (sk. šā sprieduma 10.2. punktu) pamato minētajā tiesību normā noteiktās atbildības piemērošanu atbildētājiem.

Savukārt, ja judikatūrā nostiprinātajiem kritērijiem atbilstoša administratora analīze apstiprinātu, ka, piemēram, attiecībā uz kādu prasījumu trūkst dokumentu un tas liedz administratoram celt prasību tiesā pret parādnieka debitoriem, klientiem vai amatpersonām, tiesai, kā pamatoti norādīts kasācijas sūdzībā, būtu jāapsver arī Maksātnespējas likuma 72.¹ panta ceturtās daļas piemērošana. Tas jo īpaši attiecas uz situāciju, kad viens no parādnieka pārstāvjiem no valdes locekļa amata tika atsaukts vairāk nekā gadu pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas, un lietā ir izteikti konkrēti atceltā valdes locekļa iebildumi (kurus administrators turklāt nav apstrīdējis) par vienīgā amatā palikušā valdes locekļa rīcības ietekmi uz zaudējumu nodarīšanu (sk. šā sprieduma 6.4.3. punktu).

[11.2] Turklāt, ievērojot Maksātnespējas likuma 70. panta otro daļu (par kurā noteiktā pienākuma neievērošanu var tikt piemērota Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmajā daļā paredzētā atbildība) parādnieka pārstāvim (pārstāvjiem) ir pienākums nodot administratoram parādnieka mantu, kā arī organizatoriskos, personāla un grāmatvedības dokumentus. No minētā izriet, ka valdes loceklis uz Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmās daļas pamata nevar būt atbildīgs par tādu grāmatvedības dokumentu nenodošanu vai daļēji nodošanu, kas ir nevis maksātnespējīgās sabiedrības, bet gan kāda cita tiesību subjekta grāmatvedības dokumenti, jo Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmajā daļā noteiktais atbildības pamats nevar tikt tulkots paplašināti un neaptver pienākumu nodot citas sabiedrības dokumentus.

Pārbaudāmā sprieduma motīvos tiesa gan MSIA /Nosaukums A/ nodarītos zaudējumus, gan arī administratora pienākuma norādīt, kādi dokumenti trūkst, izpildi saistījusi ar administratora 2021. gada 14. maija papildu paskaidrojumos ietvertu konkretizāciju, ka nav nodoti dokumenti par darījumiem, kas noslēgti atbildētājam/Persona B/ „pārvirzot” darījumus ar MSIA /Nosaukums A/ klientu VERTISEIT AB uz kapitālsabiedrību /Nosaukums J/, kurā atbildētājs /Persona B/ ir vienīgais dalībnieks. Attiecībā uz šiem darījumiem kā pierādījumu tiesa minējusi vienu /Nosaukums J/ avansa rēķinu un gala rēķinu.

Kasācijas sūdzībā pamatoti vērsta uzmanība uz to, ka administratora paskaidrojumos ietvertie argumenti nav balstīti patstāvīgi veiktā viņa rīcībā esošo MSIA /Nosaukums A/dokumentu analīzē, bet gan, atsaucoties uz zaudējumu nodarīšanu MSIA /Nosaukums A/ vismaz 89 415,00euroapmērā saistībā ar /Nosaukums J/ rīcību un dokumentiem.

Tiesa pārbaudāmajā spriedumā nav sniegusi Civilprocesa likuma 97. panta pirmajai daļai atbilstošu vērtējumu tam, vai attiecīgie administratora papildu paskaidrojumos konkretizētie grāmatvedības dokumenti ir MSIA /Nosaukums A/ dokumenti un vai tie attiecas uz celtās prasības pamatu (konkrētās maksātnespējīgās sabiedrības dokumentu daļēja nodošana, kā arī uz tādu nodotās dokumentācijas stāvokli, kas neļauj gūt skaidru priekšstatu par parādnieka darījumiem un mantas stāvokli pēdējos trijos gados pirms maksātnespējas procesa pasludināšanas), vai arī tie attiecas uz atšķirīgu iespējamās zaudējumu atlīdzības prasības pamatu (saistībā ar citas sabiedrības vai bijušā valdes locekļa prettiesisku rīcību pret maksātnespējīgo sabiedrību).

Ja šāds vērtējums atbilstoši Civilprocesa likuma 193. panta piektajai daļai, nav izdarīts, Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmās daļas attiecināšanu uz lietas apstākļiem nevar atzīt par pareizu. Proti, prasība pret valdes locekļiem par Maksātnespējas likuma 72.¹ pantā paredzētās atbildības piemērošanu nevar tikt izmantota, lai piedzītu zaudējumu atlīdzību uz cita, šajā tiesību normā neparedzēta pamata.

[12] Sprieduma 9.–11. punktā norādīto apsvērumu kopums dod pamatu secinājumam, ka pārbaudāmais spriedums atceļams, jo tiesa Maksātnespējas likuma 72.¹ pantu uz lietas apstākļiem attiecinājusi, neizpildot Civilprocesa likuma 193. panta piektās daļas prasības, kas savukārt varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

Prasība kasācijas kārtībā izskatāmajā daļā ir par zaudējumu solidāru atlīdzināšanu (Civillikuma 1670. pants, Maksātnespējas likuma 72.¹ panta pirmā daļa). Tas nozīmē, ka, ierosinot kasācijas tiesvedību par /Persona B/ kasācijas sūdzību, apelācijas instances spriedums nestājās spēkā arī pret /Persona C/ , un spriedums tiek atcelts attiecībā pret abiem atbildētājiem.

[13] Ievērojot, ka tiesāšanās izdevumiem nav patstāvīga rakstura un to atlīdzināšanas apmērs atkarīgs no lietas izskatīšanas rezultāta, spriedums atceļams arī daļā, ar kuru no atbildētājiem /Persona B/ un /Persona C/ piedzīti tiesāšanās izdevumi.

[14] Tā kā spriedums tiek atcelts, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458. panta otro daļu /Persona B/ atmaksājama drošības nauda 300euro.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 458. panta otro daļu un 474. panta 2. punktu, Senāts

nosprieda

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2024. gada 7. jūnija spriedumu daļā, ar kuru apmierināta MSIA /Nosaukums A/prasība par zaudējumu atlīdzības 60 702,60eurosolidāru piedziņu no /Persona B/ un /Persona C/, kā arī

tiesāšanās izdevumu piedziņu no /Persona B/ un /Persona C/, un nodot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā;

atmaksāt /Persona B/ drošības naudu 300euro (trīs simti euro).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore Dz. Balta
Senators N. Salenieks

Senatore S. Osipova